

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 8492/17

לפני: כבוד השופט ע' פוגלמן
כבוד השופט נ' סולברג
כבוד השופט ד' מינץ

העותרת: רגבים

נגד

המשיבים: 1. יושב ראש הכנסת
2. ח"כ יוסף ג'אברין

עתירה למתן צו על תנאי וצו ביניים

בשם העותרת: עו"ד בועז ארזי
בשם המשיב 1: עו"ד אביטל סומפולינסקי
בשם המשיב 2: בעצמו

פסק-דין

השופט ד' מינץ:

1. לפנינו עתירה למתן צו על תנאי אשר יורה למשיב 1 (להלן: יו"ר הכנסת) ליתן טעם מדוע לא יפסיק את מימון שכירות לשכתו הפרלמנטרית של משיב 2 (להלן: ח"כ ג'אברין או חבר הכנסת), בשל כך שהיא ממוקמת במבנה בלתי חוקי, ובנוסף מדוע לא יחוייב ח"כ ג'אברין בהשבת הכספים שהועברו עד עתה למימון הלשכה.

הרקע לעתירה

2. סעיף 27(ב) להחלטת שכר חברי הכנסת (הענקות ותשלומים), התשס"א-2001 (להלן: ההחלטה או החלטת שכר חברי הכנסת) מסדיר את זכותם של חברי הכנסת לשכור מתקציבם השנתי לשכה פרלמנטרית, כאשר זו מוגדרת כ"משרד המשמש את חבר הכנסת לצורך קיום קשר עם הציבור". בסעיף 31 להחלטה נקבעו הוראות שונות לעניין שכירת לשכה פרלמנטרית וביניהן, כי חבר כנסת לא ישכור לשכה פרלמנטרית

אלא לאחר שהודיע לחשב הכנסת על רצונו לעשות כן, וכי על הוועדה לבדיקת חוזים בכנסת לאשר את חוזה השכירות. בסעיף 31(ד) להחלטה נקבע כי הוועדה לבדיקת חוזים לא תאשר חוזה שכירות בהתקיים תנאים מסויימים, וביניהם כי "אין היתר לנהל במקום משרד על פי דין". בסעיף 31(ב) נקבע כי חבר כנסת המעוניין לשכור לשכה פרלמנטרית יגיש לחשב הכנסת טיוטת חוזה בצירוף הצהרה כי לא מתקיימות במושכר המגבלות האמורות בסעיף קטן (ד).

3. במהלך שנת 2015 ביקש ח"כ ג'בארין לשכור משרד שימש עבורו לשכה פרלמנטרית באום אל-פחם. ח"כ ג'בארין הציג בפני חשב הכנסת את חוזה השכירות, אשר כלל תנייה לפיה המשכיר מצהיר כי מותר לנהל בנכס משרד בהתאם להוראות הדין. כמו כן, צירף ח"כ ג'בארין הצהרה בה נכתב, בין היתר, כי קיים היתר על פי דין לנהל במקום משרד. בהתאם לאמור, אישר חשב הכנסת את חוזה השכירות והכנסת החלה לממן את לשכתו של ח"כ ג'בארין באום אל-פחם.

4. ביום 27.10.2016 פנתה העותרת ליו"ר הכנסת וטענה כי מבדיקתה עולה כי ח"כ ג'בארין שוכר לשכה במבנה ללא היתר. לפיכך, ביקשה העותרת כי יו"ר הכנסת יורה על הפסקת מימון השכירות ועל השבת הכספים ששולמו על ידי הכנסת. עוד טענה העותרת במכתבה כי נוכח התנהלותו של ח"כ ג'בארין, על יו"ר הכנסת לפעול להשעייתו מחברותו בוועדת האתיקה של הכנסת (להלן: ועדת האתיקה). לאחר בחינת טענותיה של העותרת, החליט יו"ר הכנסת להעביר את הטיפול בפנייה לוועדת האתיקה. במקביל, העביר היועץ המשפטי לכנסת את פניית העותרת לח"כ ג'בארין לשם קבלת התייחסותו.

5. ביום 5.2.2017 העביר ח"כ ג'בארין את התייחסותו לטענות העותרת. ח"כ ג'בארין עמד על המצב התכנוני המורכב בעיר אום אל-פחם ופירט על אודות המאמצים הנעשים על מנת להסדיר את המצב התכנוני בעיר. למכתבו צירף מכתב מאת מהנדס העיר, בו פורט המצב התכנוני של החלקה בה שכר את לשכתו וצוין כי החלקה מיועדת למסחר ולתעסוקה בהתאם לתכניות המקודמות בוועדות התכנוניות השונות.

6. ביום 7.2.2017 התכנסה ועדת האתיקה לדון בפניית העותרת. במהלך הדיון הובהר לח"כ ג'בארין כי עליו לפעול למציאת לשכה פרלמנטרית חלופית ולעדכן את ועדת האתיקה בעניין זה. ביום 13.6.2017 שלחה העותרת תזכורת נוספת ליו"ר הכנסת וביום 19.6.2017 השיבה לפנייה זו מנהלת ועדת האתיקה, ומסרה כי הטיפול בטענותיה

הועבר לטיפול של ועדת האתיקה וכי טרם התקבלה החלטה בעניין. בתאריכים 27.6.2017 ו-16.8.2017 שלחה העותרת מכתבי תזכורת נוספים.

7. ביום 31.7.2017 הודיע ח"כ ג'בארין לוועדת האתיקה כי ביום 1.9.2017 יופסק חוזה השכירות במבנה. נוכח זאת, שלחה ביום 14.9.2017 מנהלת ועדת האתיקה מענה לעותרת לפיו נוכח הפסקת השכירות של הלשכה הפרלמנטרית "סבורה ועדת האתיקה כי אין מקום להמשך הליכי הבירור בעניין זה".

8. להשלמת התמונה יצוין כי ביום 11.12.2017, לאחר הגשת העתירה, שלח יו"ר ועדת האתיקה, ח"כ יצחק וקנין, מכתב לב"כ העותרת במסגרתו פירט את החלטת ועדת האתיקה גם לעניין השבת כספי השכירות על ידי ח"כ ג'בארין. במכתבו ציין יו"ר ועדת האתיקה כי הוועדה סברה שאין מקום להורות לח"כ ג'בארין לשלם את דמי השכירות, בהינתן הנסיבות התכנוניות הייחודיות בעיר אום אל-פחם.

9. ביום 31.10.2017 הוגשה העתירה שלפנינו. במסגרת העתירה טענה העותרת כי יש להפסיק לממן את הלשכה הפרלמנטרית של ח"כ ג'בארין וכן לחייבו להשיב את דמי השכירות ששולמו עד למועד הגשת העתירה. עוד טענה העותרת כי פנייתה האחרונה, מיום 16.8.2017, לא נענתה ולכן לא נותרה לה ברירה מלבד להגיש עתירה לבית משפט זה. בעתירה לא התייחסה העותרת למענה אליה מטעם מנהלת ועדת האתיקה מיום 14.9.2017.

10. יו"ר הכנסת טען בתגובתו לעתירה כי דינה להידחות על הסף, ממספר טעמים. ראשית, הסעד העיקרי שהתבקש בעתירה, הפסקת מימון לשכתו הפרלמנטרית של ח"כ ג'בארין, אינו רלוונטי עוד ואף לא היה רלוונטי במועד הגשתה. שנית, ועדת האתיקה לא צורפה כמשיבה לעתירה, על אף שהעותרת הייתה מודעת לכך שפנייתה הועברה לטיפול של ועדת האתיקה. שלישית, גם הסעד הנוסף שהתבקש, חיוב ח"כ ג'בארין בתשלום דמי השכירות ששולמו על ידי הכנסת, דינו להידחות. ח"כ ג'בארין הודיע ביום 11.1.2018 כי תגובת יו"ר הכנסת מקובלת עליו והוא אינו מוצא מקום להגיש תגובה נוספת מטעמו.

דיון והכרעה

11. לאחר עיון בעתירה, בתגובה המקדמית לה ובנספחיהן, הגעתי למסקנה כי דינה של העתירה להידחות על הסף.

12. ראשית, הסעד שעמד במוקד העתירה, הפסקת מימון לשכתו של ח"כ ג'בארין על ידי הכנסת, לא היה רלוונטי עוד עובר להגשת העתירה. העותרת אמנם טוענת כי לא הייתה מודעת למכתבה של מנהלת ועדת האתיקה מיום 14.9.2017 בשל תקלה משרדית. אך אף אם אקבל את גרסתה, משעה שהתייתר הסעד העיקרי שנתבקש בעתירה, היא מיצתה עצמה ודינה להידחות. יתר על כן, העותרת בחרה שלא לצרף את ועדת האתיקה של הכנסת כמשיבה לעתירה על אף שידעה שפנייתה הועברה לטיפול. לעיתים, אי-צירופם של משיבים רלוונטיים עשוי להוות כשלעצמו עילה לדחייתה של עתירה על הסף (ראו: בג"ץ 2768/15 עמותת הרצליה למען תושביה נ' עיריית חיפה (1.11.2015)).

13. למעלה מן הצורך אציין כי גם הסעד הנוסף שהתבקש במסגרת העתירה, חיובו של ח"כ ג'בארין בהשבת דמי השכירות, דינו להידחות. הלכה פסוקה היא כי תחום התערבותו של בית משפט זה בהחלטות ועדת האתיקה הוא, ככלל, מצומצם ביותר (ראו, למשל: בג"ץ 6280/07 פורום משפטי למען ארץ-ישראל נ' נשיא המדינה מר שמעון פרס (14.12.2009)). הטעם לכך היא העובדה שפעולתה של ועדת האתיקה היא "כלפי הבית פנימה, ולמעשה אין לפעולתה, בדרך כלל, השלכות מחוץ לבית המחוקקים" (בג"ץ 12002/04 מח'ול נ' הכנסת, פסקה 20 (13.9.2005)). בענייננו, החלטת ועדת האתיקה אינה מגלה כל עילה להתערבות. מדובר בהחלטה מנומקת, אשר התקבלה לאחר בחינת טענות העותרת ושמיעת ח"כ ג'בארין. עמדת הוועדה אף הובאה בפני יו"ר הכנסת ונתקבלה על דעתו.

העתירה נדחת על הסף אפוא.

ניתן היום, ב' בשבט התשע"ח (18.1.2018).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט